

'Task force moet ervoor zorgen niet to

Waardewerken is het eerste en dus langstlopende innovatienetwerk van de Systeeminnovatieprogramma's. Wat deze groep van achttien voorlopers in verbrede landbouw in twee jaar heeft bereikt, hoe ze verder willen en hoe ze aankijken tegen de nieuwe Task force multifunctionele landbouw, vertellen Piet van IJzendoorn, Tineke van den Berg en Johan Martens in een rondetafelgesprek.

Zet deze drie pioniers bij elkaar en probeer dan maar het gesprek in goede banen te houden. Hun focus is zozeer gericht op nieuwe acties of initiatieven om de verbrede landbouw te versterken en te professionaliseren, dat een reflectie op Waardewerken maar kort kan boeien. Ze kijken niet veel achterom, ze willen vooruit. Niet voor niets zijn ze voorloper! Het ene initiatief loopt maar

nauwelijks of ze zijn alweer met iets nieuws bezig. Ook tijdens het gesprek. Telkens borrelen ideeën op, die ze gelijk willen bespreken. 'Zolang ik het gevoel heb dat de dagen te kort zijn, is het goed', verwoordt Piet van IJzendoorn hun tomeloze energie. Wat hen drijft is een grote waardering voor en het tot waarde brengen van de verbrede landbouw, waarmee zijzelf en andere boeren (een deel

van) hun inkomen kunnen verdienen en waarvan de maatschappij kan profiteren. Waardewerken is in die ambitie een mooi instrument.

>> Pioniers gebruiken voor beleid

'Net als alle andere waardewerkers ben ik al jaren pionier. Door het innovatienetwerk sta ik hier niet meer alleen in', geeft Tineke van den

Piet van IJzendoorn heeft in Almere een biologisch melkvee- en akkerbouwbedrijf met natuurbeheer, jeugdzorg voor kinderen, een biologische stoeterij en een bakkerij, die het graan van het bedrijf verwerkt. De Zonnehoeve omvat 50 hectare grond en heeft veel natuurgrond in beheer.

Tineke van den Berg runt met haar man Tom Saat de Stadsboerderij Almere, een biologisch gemengd bedrijf. Gemeente Almere levert de akkergronden en zij beheren de groene ruimte, waar stedelingen in contact komen met gewassen en koeien. Op hun erf kunnen bezoekers in de stal kijken, een praatje maken of vlees kopen. Er zijn lessen voor schoolklassen, excursies en andere publieksactiviteiten.

Johan Martens en zijn vrouw **Gerrie Martens** hebben een streekboerderij in Biezenmortel, de Hemelrijksche Hoeve, met ouderenzorg, natuurbeheer en biologische landbouw. In de dagopvang krijgen ouderen een dagbesteding maar ze kunnen ook meewerken op de boerderij. Met natuurbeheer wil Martens aansluiten op het aangrenzende Nationale Park.

topdown te worden'

Berg haar motivatie voor deelname aan het netwerk aan. 'Maar het belangrijkste is dat beleidsmakers ons via het netwerk weten te vinden en ons pionierschap gebruiken voor de beleidsvorming. Wat dat betreft is er gelukkig al veel veranderd. Tien jaar geleden vochten we vaak tegen de bierkaai. Nu is er meer aandacht voor ons. Ik merk bijvoorbeeld dat ik makkelijker het gemeentehuis van Almere kan binnenstappen. En door Waardewerken hebben we nu ook onderzoekers tot onze beschikking. Wij voeden hen met vragen; zij zijn onze schakel naar Den Haag.' Van IJzendoorn vult aan: 'Het gaat erom onze missie daar duidelijk te maken. We willen laten zien dat dingen in de landbouw anders kunnen en hopen daarvoor steun te krijgen.'

>> Landbouw is de basis

Om te laten zien wat er anders kan, heeft de groep een visie en een doorbraakagenda voor de verbrede landbouw opgesteld en acht projecten geformuleerd. Enkele projecten zijn inmiddels in uitvoering, waaronder 'Waarde van zorglandbouw' en 'Stadslandbouwsgids', een project in samenwerking met het systeeminnovatieproject 'De smaak van morgen'. Centraal in hun visie, hun doorbraakagenda en de projecten staat dat het landbouwbedrijf de basis is en blijft voor verbrede activiteiten. In eerste instantie moeten agrariërs hun inkomen kunnen verdienen met duurzame voedselproductie voor de maatschappij. De verbrede activiteiten vullen de bedrijfsvoering en het inkomen aan.

De waardewerker waren verrast hoe snel en eenduidig ze op deze gezamenlijke visie

uitkwamen. Iedereen voelt zich erbij thuis. Johan Martens: 'Door onze gezamenlijke visie en missie en de drive van de groep heb ik alle reistijd en files er ruimschoots voor over. Je krijgt er een hoop energie voor terug. Belangrijk, want in de eigen regio ben je toch een voorloper die zich met verbreding bezighoudt, en vind je weinig aansluiting. Waardewerken helpt je vooruit met waar je tegenaan loopt. Je ontdekt door elkaar dat er ook andere oplossingen zijn.' Waardewerken was bij aanvang in november 2004 nog iets heel nieuws. Van den Berg: 'Vanaf het begin was het een zoektocht om het innovatienetwerk inhoudt en sturing te geven. En dat is het nog steeds. Dat vind ik juist een pré. Deze open manier van werken en samenwerken spreekt me heel erg aan.' IJzendoorn: 'Het resulteerde in een groep met een stevige eenheid. Voor de thema's boerderijverkoop, zorg, stadslandbouw en dergelijke sturen we op wat reëel haalbaar is. Samen zien we mogelijkheden voor ontwikkelingen en proberen deze in gang zetten.'

>> Stropdassen

Is dit ook niet wat de Task force multifunctionele landbouw i.o., waartoe Waardewerken minister Veerman wellicht geïnspireerd heeft en waarin nu meer dan twintig partijen vertegenwoordigd zijn, gaat doen? Van den Berg: 'Ja, maar dan denk ik ook gelijk aan stropdassen, niet aan mensen die het moeten doen. Toch is een Task force nodig. Het is momenteel de beste politieke manier om een impuls te geven aan de

verbrede landbouw. Maar zorg er dan wel voor dat het niet topdown wordt.' Martens: 'Er zitten nu geen echte voorlopers in de Task force. Wel early adopters, belangenbehartigers en vertegenwoordigers van agrarisch ondernemers.'

Van IJzendoorn: 'Ik ben bij enkele vooroverleggen geweest voor de Task force en zie een paar valkuilen. In de Task force komt ook het politieke spel om de hoek kijken, vooral als er geld te verdelen valt voor de projecten. Dan gaat het erom wie het handigst is in dat spel.' Zij zijn dat niet, vinden ze zelf. 'We verpieteren in zo'n omgeving.' Het is de reden dat zij niet persoonlijk als voorloper in de Task force deelnemen. Toch is Waardewerken wel vertegenwoordigd. 'Onderzoeker Gerard Migchels zal onze boodschap met verve moeten overbrengen.' En dan bedenken de drie manieren om hun vertegenwoordiger te voeden en om een statement bij de start van de Task force te maken.

'Een Task force is zeker belangrijk, maar niet het enige', relateert Martens. Ook met Waardewerken is veel te bereiken. Maar er valt nog heel wat te doen. Van IJzendoorn: 'Het kost best tijd. Het zijn immers ontwikkelingen waaraan je werkt.'

Zij drieën gaan de komende tijd zeker met Waardewerken door. De club gaat zelfs uitbreiden en daarvoor benaderen ze andere verbreders.